

Kollektivtrafikförvaltningen, Kollektivtrafikförvaltningen Planering
och utveckling

Mats Ellman

Epost: mats.ellman@regionvastmanland.se

Telefon: 021-961 42 51

TJÄNSTESKRIVELSE - REGERINGENS INITIATIV TILL TILLFÄLLIGT STÖD FÖR SÄNKTA PRISER I KOLLEKTIVTRAFIKEN

Förslag till beslut

1. Förvaltningsdirektören för Kollektivtrafikförvaltningen får i uppdrag att samordna genomförandet på förvaltningsövergripande nivå samt att samverka med berörda kommuner och i frågor om biljettsamverkan med Mälardalstrafik och Tåg i Bergslagen.
2. Förvaltningsdirektören för Kollektivtrafikförvaltningen får i uppdrag att ansöka om medel för sänkta priser på månadskort eller motsvarande periodkort i kollektivtrafiken inklusive resor med Mälardalstrafiks 30-dagars Movingo periodbiljett avseende Region Västmanlands åtagande i bolaget, under förutsättning att alla ägarregioner fattar motsvarande beslut.
3. Förvaltningsdirektören för Kollektivtrafikförvaltningen får i uppdrag att säkerställa och i förekommande fall justera villkor för att säkerställa en hög grad av intäktssäkring.
4. Ovanstående beslut fattas under förutsättning att regionfullmäktige beslutar enligt nämndens förslag.

Kollektivtrafiknämndens förslag till fullmäktiges beslut

1. Region Västmanland halverar tillfälligt priset på månadskort eller motsvarande periodkort i kollektivtrafiken mellan 1 juli och 31 december 2026, under förutsättning att riksdagen beslutar enligt regeringens beslut.
2. Kollektivtrafiknämnden får i uppdrag att verkställa prissänkningen.
3. Eventuella ytterligare beslut till följd av regeringens och riksdagens beslut i frågan delegeras till kollektivtrafiknämnden att hantera.

Ärendet i korthet

Regeringen har beslutat om en tillfällig satsning där priset på periodbiljetter kan halveras under perioden 1 juli–31 december 2026 i syfte att dämpa effekter av ökade drivmedelskostnader och öka kollektivtrafikresandet.

Region Västmanland föreslås genomföra motsvarande prissänkning. Åtgärden bedöms öka resandet och tillgängligheten men medför ett betydande tillfälligt intäktsbortfall samt krav på samordnat genomförande och uppföljning. Åtgärden påverkar flera centrala delar av verksamheten, såsom produkter och biljetter, försäljning och prissättning, kundinformation, ekonomi och uppföljning, trafikplanering och kapacitet samt IT- och digitala system. Genomförandet förutsätter också samverkan med trafikoperatörer, leverantörer, kommuner och angränsande regioner, särskilt i frågor som rör biljettsamverkan.

Region Västmanland, som regional kollektivtrafikmyndighet, kommer att ansöka om ersättning från staten för den faktiska intäktsminskningen för resor avseende både buss och tåg. Ansökan kommer även omfatta den del som avser inomkommunal trafik, med anledning av att trafikkostnader och biljettintäkter inte är skatteväxlade i Region Västmanland.

Om statligt stöd inte fullt täcker bortfallet reduceras intäktersättningen proportionellt.

Verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser

Verksamhetsmässiga konsekvenser

Effekterna är delvis osäkra och följs löpande. Närmare villkor för statligt stöd kommer att fastställas i en förordning, vilken är planerad att beslutas senast den 1 juli 2026.

Ett ökat resande, särskilt i starka stråk och under rusningstid, kan innebära trängsel och eventuellt behov av förstärkt trafik. Fordonstillgång såväl som personella resurser är starkt begränsade, dialog kring hantering förs i första hand med Svealandstrafiken.

Juridiska konsekvenser

Ärendet bedöms inte medföra några juridiska konsekvenser.

Administrativa konsekvenser

Genomförandet kräver att erforderliga beslut fattas i regioner samt hos Mälardalstrafik och Tåg i Bergslagen. Beslutet innebär att Mälardalstrafik och Tåg i Bergslagen uppdras till att genomföra förändringen under förutsättning att alla ingående ägarregioner fattar motsvarande beslut för deras del.

Justeringar av villkor kan behövas för att säkerställa intäktssäkring.

Åtgärden förväntas skapa stort informationsbehov från resenärer, kommuner och media, vilket kräver att resurser för det finns tillgängliga.

Ekonomiska konsekvenser

Åtgärden innebär ökade kostnader kopplade till administration, IT-anpassning, kommunikation och eventuellt ökad trafik.

Försäljning av 30-dagarsbiljetter uppgick 2025 till cirka 66 miljoner kronor varav regionala biljetter uppgår till ett försäljningsvärde om cirka 21 miljoner kronor och inomkommunala biljetters försäljningsvärde uppgår till 45 miljoner kronor. Utebliven biljettintäkt, till följd av den tillfälliga prissänkningen, kommer ersättas till regionen efter ansökan av regeringen utsedd myndighet. Sådan ersättning förväntas komma till regionen under början av 2027. Övriga kostnader, fördyrande omständigheter eller minskade intäkter i annat biljettsortiment, som en följd av den tillfälliga prissänkningen, kommer troligtvis inte att ersättas av inom ramen för satsningen.

Provisionskostnaden till fysiska ombud kommer förmodligen att öka med anledning av ökad försäljning

Vidare är ekonomiska konsekvenser att vänta med anledning av de prisjusteringar som sker för biljettsortiment giltigt i Mälardalstrafik (Movingo). Regionen utger ekonomisk ersättning till Mälardalstrafik till följd av prisjusteringen, i enlighet med Samverkansavtalets intäcks- och kostnadsfördelningsmodell.

Hållbarhet

Miljöperspektiv

Åtgärden kan öka kollektivtrafikresandet och minska bilresandet. Effekten är osäker och kan påverkas av eventuell överflyttning från gång och cykel.

Barnrättsperspektiv

En prövning är inte aktuellt då beslutet inte påtagligt och direkt rör barn eller barn som närstående.

Invånarperspektiv

Satsningen bedöms öka tillgängligheten till arbete, studier och fritid genom lägre kostnader för periodbiljetter under perioden.

Uppföljning

Förvaltningen följer löpande upp effekter av åtgärden avseende resande, ekonomi och kapacitet.

Beslutet skickas till

Regionstyrelsen